

איפה הלקוחות של זנות הילדים?

נגה כהן | 13:08 | 26.02.2014

נערות הולכות ברחוב בלבוש מינימלי, והופס! נופלות לזנות. האמנם? כתבות על זנות ילדים מראות לנו את חיי הנערות, את מצבן המשפחתי והכלכלי ושאלות היכן גורמי החינוך והרווחה. הסיקור, שככל הנראה מנסה באופן אותנטי להעביר מסר שמדובר בתופעה פגומה מוסרית, מחסיר את הגורם בעל הכוח שמניע את המערכת בצריכה שלו: הלקוח. הוצאת הלקוחות מהשיח הציבורי מאפשרת להם להימנע מביקורת ולשמור על זכויות היתר שלהם. אנחנו חייבים לשאול מיהם הגברים האלה שרוכשים שירותי זנות, מילדים ובכלל, גם אם השאלות יובילו לרעידת אדמה חברתית ויציפו שאלות נוספות על חפצון מיני של נשים.

להערכת עמותת עלם, עמותה לנוער במצבי סיכון, יש כמה אלפי בני נוער בארץ שמעורבים בזנות, כאשר רבות מהן הולכות באופן קבוע לבית-הספר. לרוב, תקשורת המיינסטרים שמסקרת את תופעת זנות הילדים, מזועזעת ממנה באופן אותנטי. הכתבות מנסות לשקף לנו, הצופים, שמדובר בתופעה פגומה מוסרית, מסוכנת ובעלת פוטנציאל גבוה להוביל להידרדרות עתידית של הילדים האלה. למרות רצון לעורר שיח ציבורי שיוביל לצמצום התופעה, לרוב חסר בהן פן מאוד חשוב: הלקוחות.

בכתבות בנושא, לרוב מוצגים מספר אלמנטים: עדות אישית של ילדים (לרוב, נערות) שמנוצלים בזנות, נתונים סטטיסטיים שמראים שהתופעה מסוכנת ומתרחבת, האופן בו הנערות הידרדרו לעולם הזה, היומיום של הנערות האלה שכולל רכישה וניצול של גופן גם תוך כדי יום הלימודים, אמירה על מצב כלכלי קשה ו/או התעללות מינית שהובילו את הנערות לעולם הזנות ושאלות על איפה נמצאת מערכת החינוך והרווחה. כמו כן, לעתים קרובות הכתבה מלווה בתמונה של נערות בביגוד מינימלי, לפעמים עם הכיתוב "למצולמות אין קשר לכתבה".

ד"ר ג'קסון כץ, מחנך אמריקאי שעוסק בתופעת האלימות כלפי נשים, טוען שאחת הדרכים של קבוצה שלטת לשמור על ההגמוניה שלה, היא לא להיות חלק מהשיח. באמצעות הוצאת עצמה מהדיון הציבורי, היא לא מאפשרת להעביר עליה ביקורת. כך, היא שומרת על זכויות היתר שלה לעומת קבוצות נחותות לה, לגביהן כן מתנהל דיון ציבורי. בדיון על זנות ילדים, הרבה גורמים נמצאים בשיח: הנערות שמעורבות בזנות ומוסרות עדות אישית, יחד עם תמונות שלהן או של מי שאנחנו מדמיינים כדומות להן, ההורים, לגביהם נשאלות שאלות על המצב הכלכלי ועל התעללות מינית שהנערות אולי עברו, המורות והיועצות שלא שמו לב ורשויות הרווחה שלא פועלות. אבל, הגורם בעל הכוח, זה שמניע את המערכת בצריכה שלו, הלקוח, חסר.

היעדרות לקוחות הזנות כמעט לחלוטין מהשיח הציבורי, מאפשרת לנו כחברה להתייחס לתופעה של זנות ילדים כתופעה חריגה ונקודתית. בכך שאנחנו אומרים שהתופעה הייתה נמנעת אם המצב הכלכלי בבית היה טוב יותר, או שהיועצת הייתה שמה לב, אנחנו מאשימים את הקרבנות, במקום לטפל בבעיה. הצגת תמונות של ילדות בלבוש מינימלי בכתבות האלה, ממקדת את תשומת הלב רק בנערות שהידרדרו לזנות, ומציגה אותן כפועלות באיזשהו ריק. נערות הלכו ברחוב בלבוש מינימלי, והופס! נפלו לזנות. למה לא הייתה לידן עובדת סוציאלית שתפוס אותן?

סיקור של התופעה, באופן שיאפשר שיח ציבורי שלם עליה, חייב לכלול שאלות על לקוחות הזנות. מיהם הגברים האלה? היכן הם נמצאים? האם ייתכן ומדובר באנשים שאנחנו מכירים, מהמשפחה, מהמעגלים החברתיים, מהעבודה? כיצד הם שומעים על הנערות האלה? מה מניע אותם לרכוש ילדות? סביר להניח שהצפת השאלות האלה תהיה לא פשוטה, שכן היא תערער באופן יסודי על מוסדות עליהן יציבות החברה בנויה. כך לדוגמה, באחת העדויות נערה סיפרה על גברים נשואים

שמגיעים אליה. כמו כן, השאלות האלה יכריחו אותנו להציב מראה מול פנינו כדי שנבין איך המבנה החברתי שלנו נותן לגיטימציה לקנייה של נערות. משם, לא רחוקה הדרך לעורר דיון על קניית מין בכלל, כמו פורנו, ועל השטחית של נשים לכדי אובייקט מיני, בפרסומות ובסרטים. בידוד התופעה כחריגה הרבה יותר פשוטה ומאפשרת לנו להמשיך את מה שהיה, לשדר את "הכפר" וללכת להופעה של אייל גולן.

מתוך הסרט: "צעירה ויפה"

ראוי לציין שאחד המקרים הייחודיים בו סוקרו לקוחות זנות נערות, היה במקרה של בדואים שרכשו נערות בקרית גת. אולם, היות והבדואים אינם חלק מההגמוניה בישראל ונתפסים כ"אחר", סיקור שלהם לא מאיים על הסדר החברתי. אף ייתכן והמניעים לסיקור הם גזעניים וסקסיסטיים, ומבטאים רצון לשמור על נשים יהודיות לגברי הלאום היהודי.

אין להגמוניה מה לדאוג. הסדר החברתי קיים ויציב, רחוקה הדרך עד ששאלות של זהות הלקוחות יחדרו לשיח הציבורי. [בראיון](#) בערוץ הכנסת מלפני מספר ימים, סגן שר החינוך, אבי ורצמן, דיבר כמו אב היסטרי על סיפורים נוראיים שהוא שמע מנערות שהידרדרו לזנות ועל הפניית נערות שהידרדרו ל"טיפול". הדרך לפתור את הבעיה אינה "לטפל" בנערות, אלא לעקור מהשורש את הלגיטימציה החברתית שמאפשרת לגברים לקנות נשים.

אישה בציבור

בכל שבוע, אתאר את פעילותה של אישה בחברה הישראלית שכדאי לעקוב אחריה ולהיות איתה בקשר. השבוע, אני רוצה להציג מספר נשים: את תא העיתונאיות. תא העיתונאיות נוסד על ידי קבוצת עיתונאיות בשנת 2011, על מנת לקדם את מעמדן של נשים בתקשורת ולהרחיב את הדיון התקשורתי גם בנושאי מגדר. לאחרונה, התא פרץ לתודעה הציבורית עם חשיפתו את פרשת עמנואל רוזן, ועם הובלת המאבק בנושא. התא ממשיך ומוביל מאבקים על הצגתן של נשים בתקשורת ונגד מתן לגיטימציה תקשורתית לעברייני מין. לדעתי, לחברה הישראלית כולה ולנשים בפרט יש הרבה על מה להודות לתא העיתונאיות, שהמאבק שניהל על פרשת רוזן הצעיד את השיח הציבורי והחשיבה על נשים קדימה בשנות אור.

בתא חברות עיתונאיות רבות, נשות מפתח בחברה הישראלית. הדמויות המובילות בו, שהסכימו שאכתוב עליהן, הן:

[טל שניידר](#), עיתונאית ובלוגרית פוליטית, בעלת ה'פלוג' הבלוג הפוליטי. לשעבר כתבת מעריב בווישינגטון. הפלוג, זוכה פרס גוגל למצוינות דיגיטלית הופיע בשיתוף פעולה באתר 'הארץ', סלונה, אל-מסדר ועוד.

[אלינור דבידוב](#), (35), עיתונאית, עורכת המשנה בתכנית "לונדון את קירשנבאום", ממייסדות תא העיתונאיות וחברת הנהלה בארגון העיתונאים.

[אריאנה מלמד](#), עיתונאית, סופרת, בעלת טור, עורכת ומבקרת ספרות. פרופיל הפייסבוק של אריאנה התעצם כמוקד חברתי בעקבות [העדות הנוקבת](#) שפרסמה בו, על האונס שעברה בגיל 14, לאחר התבטאות של השופט נסים ישעיה ש"ש נשים שנהנות מאונס".

[הדס שטייף](#), עיתונאית ושדרנית, הכתבת לענייני משטרה של גלי צה"ל. בפרשת עמנואל רוזן, שטייף היא זו ש**חשפה** בפייסבוק שלה, שיש איש תקשורת בכיר שנאספות עדויות נגדו, ושעליו להיזהר.

[ענת סרגוסטי](#), עיתונאית, משפטנית, צלמת. ממקימות תא העיתונאיות. ממקימי חדשות ערוץ 2. פעילה לקידום שוויון זכויות אדם. פמיניסטית שרוצה לראות הרבה יותר נשים בין מקבלי ההחלטות ובזירה הציבורית.

ירדן סקופ, כתבת החינוך של "הארץ" ובעבר עורכת השער וראש דסק בחדשות. מהחברות המקימות של התא. לדברי ירדן, התא הוא "גוף שעוזר לי להיזכר מה כוחה של התקשורת ולהאמין בכוחו של שיתוף פעולה נשי אקטיביסטי ששם את האגו בצד." הטוויטר של ירדן: @skoopit

[ליאת שלזינגר](#), עיתונאית עצמאית ומומחית לתקשורת לפיתוח. כותבת על נושאים חברתיים ופרסמה תחקירים רבים שעסקו בזכויות ורווחה, בריאות ומעמד בישראל שהובילו לשינוי מדיניות וחקיקה. כותבת בלוג בהארץ בשם "[טקילה אקספרס](#)".

ורד כהן-ברזילי, מנהלת 'מרכז מדיה נשים' ב'אנו' (אג'נדה-[השדרה](#)-עורו), ממייסדות תא העיתונאיות. יזמת חברתית, פמיניסטית, מיסדת ומנהלת [Novel Rights](#) הוצאת ספרים בינלאומית דיגיטלית לספרות זכויות אדם. מרצה בארץ ובעולם על אקטיביזם חברתי והקשר בין ספרות לזכויות אדם. כותבת – כתבי תורגמו והופצו במדינות רבות (איטליה, ארה"ב, אנגליה, ספרד, פולין, קנדה, אוסטרליה ועוד).

טלי לאור, עיתונאית (כיום הארץ, בעבר 12 שנים במעריב) ודוקטורנטית למשפטים ותקשורת באוניברסיטת בר – אילן. לשעבר דוברת משלחת ישראל באו"ם.

[יעל קציר](#), מעצבת גרפית בעיתון הארץ ויו"ר ועד עיתונאי הארץ, כותבת בלוג בהארץ בשם "[מבשלת הריון](#)".

נעמי דרום, בת 40, כתבת במוסף הארץ, גרה בתל אביב. נשואה ואם ל-3. מקווה שעד שהבת שלי תגדל, כבר לא ישאלו בראיונות עבודה מתי היא מתכוונת לעשות ילדים.

[אפרת אדמון](#), עיתונאית ואשת תקשורת מעל ל-20 שנה. ממקימות האתר און לייף –אתר התוכן והאקטואליה לנשים מהגדולים בישראל, והעורכת הראשית שלו מזה 3 שנים. ערכה בעבר את תכניתם של לונדון את קירשנבאום, אהרוני, אודטה, "קפה טלעד" וכן תכניות אקטואליה, מגזין ובידור נוספות בערוצים הטלוויזיה השונים בישראל.